

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 අභිනකර මතය

මාතර මහා නගර සභාවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය මෙහෙයුම් ප්‍රකාශනය, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය, සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රත්‍යන්තිවලට අදාළ තොරතුරුද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 219 වගන්තිය සහ 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10(1) උපවගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මාගේ වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවල වැදගත් බව හේතුවෙන් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මාතර මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිචයන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු නොකරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 අභිනකර මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අභිනකර මතයක් පළ කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ අභිනකර මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිචයන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව මහා නගර සභාවේ වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මත භරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කල මහා නගර සභාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකි වන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ මහා නගර සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, මහා නගර සභාව ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 වෙනත් තෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ පහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ.

- (අ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (i) (ඇ) (iii) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වේ.
- (ආ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (i) (ඇ) (iv) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව, ඉකුත් වර්ෂයේදී මා විසින් සිදු කරන ලද නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත්ව ඇත.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.6.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මාතර බස් නැවතුම් පොළ උඩුමහල කඩකාමර සංකීර්ණය ඉදිකිරීම සහ බස්නැවතුම්පොළ ඉදිකිරීමට ලබාගෙන පසුව මාතර මහා නගර සභාව වෙත පවරා දී තිබුණු රු.මිලියන 37.9 ක ණය මුදල හා රු.මිලියන 1.5 ක පොලිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වගකීම් යටතේ ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.	2025 මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ගිණුම් ගත කිරීමට කටයුතු කරන බව.	සටහන් නොකළ ණය ශේෂය, වාර්ෂික පොලිය හා මේ දක්වා සටහන් නොකළ පොලියද නිවැරදිව සටහන් කළ යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ගිවිසුම්ගත වී වැඩ නිම කර තිබුණු කර්මාන්ත 06 කට අදාළව රු.මිලියන 9.3 ක් සඳහා ණයහිමි ප්‍රතිපාදන ඇති කර නොතිබුණි.	බිල්පත් ඉදිරිපත් නොවූ කර්මාන්ත සඳහා ණයහිමි ප්‍රතිපාදන ඇතිකර නොමැති බව.	ගිවිසුම්ගතව වර්ෂය තුළ ක්‍රියාත්මක කර ඇති කර්මාන්තවලට අදාළව රු.මිලියන 9.3 ක් වෙනුවෙන් ණයහිමි ප්‍රතිපාදන ඇති කළ යුතුය.
(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සභාවට පරිගණක යන්ත්‍ර 21 ක් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් ණයහිමි ප්‍රතිපාදන රු.මිලියන 3.3 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	ඉදිරි වර්ෂයේ ගිණුම් මගින් නිවැරදි කරන බව.	වැඩියෙන් දක්වා ඇති ණය හිමි ප්‍රතිපාදනය ඉවත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- (ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රු.මිලියන 1 ක් වැයකර මිලදී ගෙන තිබුණු ජලේටි කම්පැක්ටර් යන්ත්‍රය වත්කම් ලෙස ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. පිළිතුරු ලබා දී නොමැත. යන්ත්‍ර හා උපකරණ යටතේ ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
- (ඉ) සභාවට අයත් බොබිකැට් යන්ත්‍රයේ වටිනාකම හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කර නොතිබුණු අතර, ගලි බවුසරයෙහි වටිනාකම රු.මිලියන 1.8 ක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි. ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයට හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කිරීමට කටයුතු කරන බව හා ගලි බවුසරයේ වටිනාකම තක්සේරු කර වෙනස නිවැරදි කරන බව. යන්ත්‍ර හා රථවාහන නිවැරදි වටිනාකම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කළ යුතුය.
- (ඊ) දැන්වීම් පුවරු ගාස්තු පාලන ගිණුම නිවැරදි කිරීමට, විධිමත් අනුමැතියකින් තොරව ජර්නල් සටහනක් මගින් රු.703,350 ක මුදලක් අධිකතා උණනා ගිණුමට හර කිරීම නිසා එම ගිණුමේ ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. මින් පෙර වර්ෂවලදී පරිපූරක ඇස්තමේන්තු මගින් වියදම් දරා මේ අයුරින් ගිණුම් තබා ඇති බව. පරිපූරක ඇස්තමේන්තු ගත වියදම් අධිකතා උණනා ගිණුමට හර නොකළ යුතුය.
- (උ) මුදල් මාරු ගිණුමේ ආරම්භක ශේෂය නිවැරදි කිරීම වෙනුවෙන් ජර්නල් සටහනක් මගින් රු.මිලියන 2.3 ක මුදලක් අධිකතා උණනා ගිණුමට හර කිරීම නිසා එම ගිණුමේ ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි. 2022 වර්ෂයේ සේවක ණය ශේෂ මුද්දර ගාස්තු ලැබීම්වලින් නිරවුල් කිරීම හේතුවෙන් මුදල් මාරු ගිණුමට හරවීම නිවැරදි කිරීමට මෙසේ කටයුතු කළ බව. අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කරන ලද ප්‍රමාණය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඌ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ පරිපූරක ඇස්තමේන්තුවක් මගින් අතිරේක ප්‍රතිපාදන ලබාගැනීමට සමගාමීව ජර්නල් සටහනක් මගින් රු.මිලියන 67.5 ක් අධිකතා උණනා ගිණුම හර කර සමාලෝචිත වර්ෂයේ වෙනත් ආදායම් ගිණුමට බැර කර තිබුණු නමුත්, මෙය සභාවේ සිදුනොවූ ගනුදෙනුවකට අදාළ ගිණුම් සටහනක් බව නිරීක්ෂණය විය. පරිපූරක ඇස්තමේන්තුවට අදාළ වියදම් සඳහා සම්ප්‍රවිෂ්ට අරමුදල භාවිතයට ගෙන ජර්නල් සටහන මගින් ගැලපීම් සිදුකරන ලද බව. වැරදි ගිණුම් සටහන 2025 වර්ෂයේදී නිවැරදිව ගැලපිය යුතුය.

1.6.2 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන ගිණුම් විෂයයන් 06 කට අදාළ ශේෂයන් හා ඊට අදාළ උපයෝගී ලේඛණවල දැක්වෙන ශේෂ අතර රු.මිලියන 5.3 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	2025 මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේදී නිවැරදි කරන බව.	වෙනසට හේතු පරීක්ෂා කර ඒ අනුව නිවැරදි කිරීම් සිදුකළ යුතුය.

1.6.3 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ශේෂ සනාථන ලිපි, විස්තරාත්මක උපලේඛන, විමර්ශන වාර්තා සහ පොලිස් වාර්තා යනාදී ලිඛිත සාක්ෂි විගණනයට ඉදිරිපත් නොකිරීම නිසා එකතුව රු.මිලියන 9.9 ක් වූ ගිණුම් විෂයයන් 03 ක ශේෂ සතුවූදායක ලෙස පරීක්ෂා කිරීමට නොහැකි විය.	ගිණුම් ශේෂ 2 ක් කපා හැරීම සඳහා ආණ්ඩුකාරවරයා වෙත යොමු කර ඇති බව හා සභාවේ තැන්පතු ගිණුමට අදාළ උපලේඛන 2025 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කරන බව.	ගිණුම් ශේෂ සනාථ කිරීමට අදාළ ලිඛිත සාක්ෂි විගණනය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

1.7 අනුකූල නොවීම

1.7.1 නීති, රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවූ අවස්ථා පහත දැක්වේ.

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහයේ රෙගුලාසි 571	සමාලෝචිත අවසානයට වසර 02 ඉක්මවූ එකතු වටිනාකම රු.මිලියන 6.7 ක් වූ රැඳවුම් තැන්පතු ශේෂ 191 ක් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	වසර 02 ඉක්මවූ ශේෂයන් 191 ක වටිනාකම ඉදිරි වර්ෂය සඳහා ගෙවීම් සිදුකිරීම සඳහා රඳවා තබාගත යුතු බව.	වසර 02 ඉක්මවූ තැන්පතු ශේෂ කඩිනමින් නිදහස් කළ යුතු අතර නොඑසේනම් මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව සභා ආදායමට ගත යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සභාවේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්මවූ පුනරාවර්තන ආදායම රු.මිලියන 163.7 ක් වූ අතර, ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්මවූ පුනරාවර්තන ආදායම රු.මිලියන 143.1 ක් විය.

2.2 ආදායම් පරිපාලනය

2.2.1 ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම්

නාගරික කොමසාරිස්වරයා විසින් ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයට හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම් පිළිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

2024					2023			
ආදායම් ප්‍රභවය	ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම	බිල්කළ ආදායම	රැස්කළ ආදායම	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය	ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම	බිල්කළ ආදායම	රැස්කළ ආදායම	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය
	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.
(i) වරිපනම් හා බදු	91,617,628	88,370,228	65,536,231	84,225,917	36,775,793	43,920,938	49,573,197	61,391,920
(ii) කුලී	53,985,500	49,666,983	43,696,488	90,501,180	30,939,750	37,538,384	43,587,093	84,530,685
(iii) බලපත්‍ර ගාස්තු	33,405,000	37,607,152	37,812,961	12,213,248	23,250,000	32,849,221	32,221,121	12,419,057
(iv) වෙනත් ආදායම්	162,046,900	227,133,416	218,008,769	35,711,970	171,660,800	181,702,095	189,212,113	26,587,323
එකතුව	341,055,028	402,777,779	365,054,449	222,652,315	262,626,343	296,010,638	314,593,524	184,928,985

2.2.2 ආදායම් රැස්කිරීමේ කාර්යසාධනය

සභාවේ ආදායම් රැස්කිරීමේ කාර්යසාධනය සම්බන්ධ නිරීක්ෂණ පහත දැක්වේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) වරිපනම්	සමාලෝචිත වර්ෂය ආරම්භයට පැවති වරිපනම් හා බදු හිඟ ශේෂය වූ රු.මිලියන 61.39 සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට රු.මිලියන 84.2 ක් දක්වා වර්ධනය වී තිබුණි. ඉන් රු.මිලියන 30.8 ක් වර්ෂ 05 කට වැඩි කාලයක සිට අයවිය යුතුව පැවතුණු අතර, රු.100,000 කට වැඩි හිඟ වරිපනම් ශේෂයන්ගේ එකතුව රු.මිලියන 17.2 ක් විය.	සඳහන් කර ඇති නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ හිඟ වරිපනම් හා බදු කඩිනමින් අයකළ යුතුය.

(ආ) කඩ කුලී

- | | | |
|--|---|--|
| <p>(i) මහා නගර සභාවට අයත් කඩ කාමර 655 ක් අතරින් 603 ක් බදුදී තිබුණු අතර, ඉන් කඩ කාමර 479 ක් වෙනුවෙන් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟ කඩ කාමර කුලිය රු.මිලියන 79.7 ක් විය. ඉන් කඩකාමර 161 කින් වසර 5 කට අධික කාලයක සිට පවතින හිඟය රු.මිලියන 17.4 ක් වූ නමුත්, හිඟ කඩ කුලී අයකර ගැනීමට හෝ ආපසු පවරා ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p> | <p>දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ කඩකුලී අයකර නොමැති බව.</p> | <p>නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ හිඟ කඩ කුලී අයකළ යුතු අතර, නොඑසේනම් ගිවිසුම අනුව ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p> |
| <p>(ii) දකුණු පළාත්, පළාත් පාලන කොමසාරිස්ගේ 2010 දෙසැම්බර් 27 දිනැති අංක දපපා/පපාකො/2010/01/ දරන චක්‍රලේඛයේ 05 ඡේදය අනුව බදු ගිවිසුම් වසර 03 කට වරක් යාවත්කාලීන කළ යුතු වුවත්, මාතර මහා නගර සභාවට අයත් කඩ කාමර 130 කට අදාළ බදු ගිවිසුම් මාස 09 සිට වසර 92 ක කාල සීමාවක සිට යාවත්කාලීන කර නොතිබුණු අතර, කඩ කාමර 05 ක් ගිවිසුම් ගතවීමකින් තොරව බදුදී තිබුණි.</p> | <p>මුදල් කමිටු තීරණ ලබාගෙන එම කඩ සභාව වෙත පවරා ගැනීමට කටයුතු ආරම්භ කර ඇති බව හා ගිවිසුම්ගත වීමට කඩිනමින් කටයුතු කරන බව.</p> | <p>කඩ කාමර සඳහා නව බදු ගිවිසුම් ඇතිකරගත යුතු අතර එම ගිවිසුම් වසර 03 කට වරක් යාවත්කාලීන කළ යුතුය.</p> |
| <p>(iii) වසර 05 කට වරක් තක්සේරුගත බදු මුදල නව තක්සේරුවක් මගින් සංශෝධනය කළ යුතු වුවත් කොටුවේගොඩ කඩ කාමර 33 ක් වසර 4 කට අධික කාලයක් තිස්සේ තක්සේරු කර නොතිබුණි.</p> | <p>අවසන් නිවේදන යැවූ මුත් ප්‍රතිචාර නොදැක්වූ කඩ සභාව වෙත පවරා ගැනීමට කටයුතු ආරම්භ කළ බව.</p> | <p>නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ තක්සේරුව සිදුකර කඩබදු සම්බන්ධව ගිවිසුම් ගතවිය යුතුය.</p> |
| <p>(iv) සීමාසහිත විවිධ සේවා සමුපකාර සමිතිය විසින් ලබා ගෙන තිබුණු කඩ කාමරයට අදාළව 2019 වර්ෂයේ තක්සේරු වාර්තාව අනුව කුලී අය නොකිරීම නිසා මහා නගර සභා අරමුදලට රු.මිලියන 1.7 ක ආදායම් අහිමි වී තිබුණි.</p> | <p>නව තක්සේරුවක් සිදුකර එම තක්සේරුව කුමක් වුවද මුල් තක්සේරුව ලැබුණු දින සිට හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු සිදුකරන බව.</p> | <p>නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ හිඟ මුදල් කඩිනමින් අය කළ යුතුය.</p> |
| <p>(v) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට කඩ කාමර 71 කට අදාළව රු.මිලියන 16.3 ක එක්වත් මුදල් හිඟව පැවතුණි.</p> | <p>2025 මැයි 31 දින වන විට රු.මිලියන 1.22 ක එක්වත් මුදල් අයකර ඇති බව.</p> | <p>නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ හිඟ එක්වත් මුදල් අයකළ යුතු අතර නොඑසේනම් ගිවිසුම් අනුව කටයුතු කළ යුතුය.</p> |

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කාර්යසාධනය

මහා නගර සභා ආඥා පනතේ 4 වන වගන්තිය යටතේ මහජන සෞඛ්‍ය, පොදු උපයෝගීතා සේවා සහ පොදු මංමාවත් පිළිබඳ කාරණා විධිමත් කිරීම හා පාලනය කිරීම, ජනතාවගේ සුඛ විහරණය, පහසුව හා සුභසාධනය යන සභාව විසින් ඉටු කළයුතුව තිබුණු කර්තව්‍යයන් ඉටු කිරීම පිළිබඳව නිරීක්ෂණය වූ කරුණු පහත දැක්වේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ඉදිකර තිබූ හෝ ඉදිකරමින් පැවති ගොඩනැගිලි සඳහා සංවර්ධන බලපත්‍ර ලබා නොගැනීම.		
(i) නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ සැලසුම් හා සංවර්ධන නියෝග/රෙගුලාසි ඇතුළත් 2021 ජූලි 08 දිනැති අංක 2235/54 දරන ගැසට් නිවේදනයේ 28(1) වගන්තියට පටහැනිව මහා නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ ස්ථාන 07 ක ඉදිකර තිබුණු සහ ඉදිකරමින් පැවති ගොඩනැගිලි 07 ක් හා මායිම් තාප්ප 02 ක් සඳහා සංවර්ධන බලපත්‍ර ලබාගෙන නොතිබුණි.	අනවසර නිවේදන දැනුම් දී තිබුණු ස්ථාන වෙත අවසාන නිවේදන ද යොමුකර ඇති අතර, ඉදිරි පියවර ගැනීමට කටයුතු කරන බව.	නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ අනවසර ඉදිකිරීම් විධිමත් කළ හැකි නම් ඒ සඳහා කටයුතු කළයුතු අතර නොඑසේ නම් ඒවා ඉවත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ii) මාතර මහා නගර සභා බලප්‍රදේශය සඳහා වූ 2010-2030 සංවර්ධන සැලැස්මෙහි සැලසුම් හා ගොඩනැගිලි රෙගුලාසි ඇතුළත් II වන වෙළුමෙහි V වන උපලේඛනය ප්‍රකාරව කටයුතු කර සංවර්ධන බලපත්‍ර ලබා නොගෙන ඉදිකර තිබුණු ගොඩනැගිලි 7 ක් සඳහා රු.මිලියන 2.7 ක ගාස්තුවක් අයකර ඉදිකිරීම් විධිමත් කිරීමට හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන් නීත්‍යානුකූලව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සභාව කටයුතු කර නොතිබුණි.	අනවසර නිවේදන පළවන ලිපිය මගින් දැනුම් දී තිබූ ස්ථාන වෙත අවසාන නිවේදන යොමු කර ඇති අතර, ඉදිරි පියවර ගැනීමට කටයුතු කරන බව.	නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ අනවසර ඉදිකිරීම් විධිමත් කළ හැකි නම් විධිමත් කිරීමට හෝ නොඑසේනම් නීත්‍යානුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සභාව විසින් රැස්කරන කසළ මගින් ජීවවායු නිපදවා එමගින් විදුලිය ජනනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් සඳහා මහා නගර සභාව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ පුද්ගලික සමාගමක් අතර ත්‍රෛපාර්ශ්වික ගිවිසුමකට 2014 වර්ෂයේ දී එළඹ තිබුණු අතර, කොට්ටිල ප්‍රදේශයේ පිහිටි කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදන කරන භූමියෙන් අක්කර 5 ක් එම ව්‍යාපෘතිය සඳහා වෙන්කර දී තිබුණි. මාස 6 ක් තුළ ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් අවසන් කළ යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් ව්‍යාපෘතිය අවසන් කර නොතිබුණු අතර කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනය ද අඩාල වීම හේතුවෙන් කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදන යන්ත්‍ර නිෂ්කාර්යව දිරාපත් වෙමින් පැවතුණි.	මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාළව මීට සම්බන්ධිත සියලු ආයතන සමඟ පැවැත්වූ සාකච්ඡාව අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය අවසන් කර, නව සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය සඳහා යෝජිත වාර්ලි මවුන්ට්වත්තෙහි නව ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කරන තෙක් නගර සභාව විසින් මෙම ස්ථානයේ කසළ කළමනාකරණ කටයුතු කරන බව.	නව කසළ කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර, එතෙක් දැනට කසළ කළමනාකරණය කරන කොට්ටිල අංගනය තුළ ක්‍රමවත් කසළ කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයක් කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

3.2 වත්කම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) පවරා නොගත් වත්කම්		
සභාව සතුව පවතින අක්කර 43 ක් පමණ වූ ඉඩම් 38 කට අදාළව හා ප්‍රමාණය නිශ්චිතව සඳහන් නොවූ ඉඩම් කැබලි 41 කට අදාළව නිත්‍යානුකූල අයිතිය සභාව වෙත පවරා ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	ප්‍රමාණය නිශ්චිතව සඳහන් නොවූ ඉඩම් කැබලි 41 කට අදාළ විස්තරයක් ඇතුළත්වේද යන්න හා වෙන් වෙන් වශයෙන් හඳුනාගැනීමට අපහසු බව.	සභාව සතු ඉඩම් නිශ්චිතව හඳුනාගෙන අදාළ ඉඩම්වල නිත්‍යානුකූල අයිතිය තහවුරු කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සනත් ජයසූරිය ක්‍රීඩාංගනයේ ක්‍රීඩා මණ්ඩපයේ වහල දිරාපත්වී තිබුණ අතර, ක්‍රීඩාංගනයේ ආරක්ෂාව සඳහා යොදා තිබූ දැල් වැට දිරාපත්වී ඇතැම් ස්ථානවලින් කඩා වැටී තිබුණි. එමෙන්ම ක්‍රීඩාංගනයේ වැසිකිළි පද්ධතිය ඉතා අපිරිසිදු තත්ත්වයක පැවති නමුත් ඒ සම්බන්ධව විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	ක්‍රීඩා මණ්ඩපයේ වහල සකස් කිරීම සඳහා දිස්ත්‍රික් ක්‍රිකට් සංගමය සමඟ ගිවිසුම්ගතව ඇති බව වැසිකිළි පද්ධතිය පවිත්‍ර කිරීමේ කටයුතු අධීක්ෂණයට ක්‍රීඩාංගනය භාරව කටයුතු කරන වැඩ පරිපාලක මහතාට ලිඛිතව පවරා ඇති බව.	නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුළ ක්‍රීඩා මණ්ඩපය හා ආරක්ෂිත වැට ඉදිකළ යුතුය. වැසිකිළි පද්ධතිය පිරිසිදු කිරීම විධිමත්ව සිදුවන බව තහවුරු කරගත යුතුය.

3.3 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සේවක සංඛ්‍යා සැලැස්ම අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට තනතුරු 62 ක් අතිරික්තව පැවතුණි.	පළාත් පාලන කොමසාරිස් වෙත තනතුරු අනුමත කර ගැනීම සඳහා යොමු කර ඇති බව.	කාර්ය මණ්ඩල අවශ්‍යතාව පිළිබඳ සමාලෝචනය කර ඒ අනුව සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.